

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletno Din 20—
pololetno Din 10—
četrtletno Din 5—
posamezna številka Din 1—

**Kmet pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:
male oglase Din 0-25
uradne razglase Din 0-50
reklame po dogovoru

Uredništvo in upravištvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7. v hiši „Ekonomika“.

Našim nasprotnikom.

Ko smo se odločili, da gremo v volilni boj sami in proti vsem, smo se dobro zavedali, da bomo zaradi tega izžvali proti sebi najhujši boj.

Pa čeprav smo glede tiska in denarja neprimerno slabše kot naši nasprotniki, smo ta boj naravnost hoteli in zato smo bili mi tisti, ki smo povsodi in ob vsaki priliki iskali boj.

Samo mi smo nositelji kmetijske misli v Sloveniji in zato hočemo, da se vendar enkrat že pokaže, kdo da je

za kmetisko misel in kdo proti njej.

To se pa more izkazati le v boju in zato smo šli v boj proti vsem, zato pozdravljamo vsak boj, zato smo borbeni na vse strani.

Odločno smo torej za boj, toda za boj, ki more razčistiti pojme, ki more dokazati, ali je naše stališče pravilno ali ne!

Zato pravimo vsem svojim nasprotnikom:

Borite se proti nam, napadajte nas, kritikujte naše delo in naš program, razgalite pred vsem svetom grehe naših vodilnih mož, toda bodite pri tem

tudi pošten!

Ne govorite in ne slepomišite, da ste za kmetisko misel, ko pa sami veste, da lažete!

Ne uporabljajte namigovanj, kjer je potrebna odkrita beseda! Stalno beremo tiste sramotno puhle očitke, da je SKS vse zavozila, da izgublja zaupanje ljudstva itd., toda nikdar se ne povzpe niti en nasprotnik, da bi se odprtim vizirjem nastopil proti nam, iz oči v oči, kakor se spodobi možem.

Ali se skrivajo za hrbiti urednikov, ali se izražajo tako previdno, da je tožba nemogoča, ali delujejo le skriti, kot patentirani zaplotniki, ali pa se nam hinavsko v obraz dobričajo, na skrivnem pa rujejo proti nam!

Gospoda! Tak boj je nacionalno zlo, ker onemogočuje glavni pomen

volitev, to je razčiščenje pojmov.

Ne bežite vendar stalno pred diskusijo o programih in načelih. Pred vsem ne tajite lastnega dela in zlasti gospodarskega, ki je osnova vsej politiki!

Pogovorimo se vendar enkrat o naši izvojni in uvojni politiki, pogovorimo se o domači industriji, bankah in o našem upravnem vprašanju in ne lovimo se le za onimi praznimi gesli o „državotvornih“ stranki, o naprednem bloku, o preganjanju vere, o socialni vesti itd.!

Vemo, da bo naš apel brezuspešen, ker vse stranke se boje takih razprav, ker bi se potem pokazalo z vso jasnostjo, da imamo samo mi izdelan gospodarski program in da smo samo mi kmetiska stranka.

Toda ne samo pošten in načelen, tudi dostojen boj bi hoteli.

Izven debate je, da je skrajno napadno, če so poslanci odgovorni uredniki. Ker krijejo oni vse napade, zato samoposebi političen boj posirovi.

Zato predlagamo našim klerikalcem, ker teh se samo tiče, sledeče:

Naj takoj odlože vsi klerikalni poslanci odgovorna uredništva in takoj drugi dan storimo mi isto!

In vsi osebni napadi se naj priobčujejo le podpisani, da bo vsakdo mogel svojega klevetnika prisiliti, da na sodišču svojo trditve ali dokaže, ali pa obžaluje.

Na ta način bo mahoma ves političen boj dostojnejši, na ta način bomo mahoma odpravili sirovost.

Naši nasprotniki imajo priliko, da nas primejo za besede!

Končno bi pa tudi želeli, da bi bil političen boj možat.

Opetovano smo že v „Kmetijskem listu“ pozvali svoje nasprotnike, nekatere celo imenoma, da se izjavijo o grehilih naših voditeljev in sicer tako, da je razprava pred sodiščem mogoča.

Do danes se našim pozivom ni odzval še nihče.

Vseeno, vržemo ponovno nasprotnikom rokavico pred noge.

Naj nastopi mož, ki se upa pred sodiščem nastopiti dokaz resnice, da se je izvršila od kateregakoli našega zastopnika pri katerikoli aferi kaka nemoralnost in obvezujemo se, da bomo vsak doprinese dokaz objavili v „Kmetijskem listu“, proti vsakemu krivicu pa nastopili z vso odločnostjo.

Se pred volitvami nas popolnoma zrušite, zato gospodje — poberite rokavico!

Če se pa ne ozirate niti na en naš poziv, potem pa znajte, da ste vsi skupaj žigosani kot nepošteni in neresni politiki in znajte, da boste od naroda obsojeni, pa če dobite trenutno tudi vse glasove. Ni mogoče, da bi trajno triumfirala krivica, ni mogoče, da ne bi ljudstvo končno spregledalo!

Stranka bodočnosti smo, zato iščemo boj, zato hočemo, da boj naše vrste izčisti, zato hočemo, da boj vse naše pristaše utrdi in ujekleni.

Iz ozira do ljudstva hočemo to, ker nočemo, da bi tedaj, ko zagrabl kmetisko ljudstvo vlado v svoje roke, kar se sigurno zgodi, bil v naših vrstah tudi samo en nevednež.

Na nas je historična naloga, da zatremo korupcijo, ki jo je še povsodi

dosti, na nas je zgodovinska naloga, da privedemo srednji sloj do zmage, na nas je ona najtežja naloga, da zamenjamo bankarstvo z zadružništvom in zato hočemo v svojih vrstah le močne ljudi, močne po volji, zmagoznosti in morali.

Zaradi tega se ponašamo s svojo borbenostjo, zaradi tega gremo svojo pot, v boju na desno in na levo, toda vedno zasledujoč svoj cilj — zmago kmetijske misli.

To je naš program in naj vstane tisti, ki si upa dokazati, da ga ne izvajamo!

Pozivamo vse naše nasprotnike na stvaren in resen boj, ker hočemo, da bo volilni boj pridobitev za narod, da bo narod zaradi njega napredoval.

Če pa so vsi naši nasprotniki tako majhni in tako slabotni, da stvarnega, poštenega in možatega boja ne prenesejo, potem pa pade na nje tudi odgovornost za vse zlo, ki ga bodo s svojo slabostjo prizadejali narodu. Politika je tudi stvar odgovornosti, naj se ne meša v politiko tisti, ki je preslaboten, da bi nosil odgovornost!

Vsi naši nasprotniki, pa tudi vsi omahljivci naj prevdarljajo naše besede, ker prišel bo čas, ko bomo obračunavali z onimi, ki so bili nasprotniki kmetijske misli!

Prevdarite in sodite!

Javno in opetovano je bilo očitano dr. Korošcu, da je odškodoval državo za 112.740 dolarjev in 392.832 francoskih frankov.

Dosedaj dr. Korošec še ni niti proti nemu vložil tožbe!

Kdor pa je očitel tov. Pucelj kako slabo dejanje, ta je moral pred sodnijo svoj očitek obžalovati ker jo

tov. Pucelj tožil vsakogar!

Prevdarite in sodite!

Uspehi tov. Drofenika.

V sredo, dne 7. februarja je bila važna seja finančnega odbora. Na seji se je sklepalo o izenačenju dodat-

kov uradnikom in drž. nastavljenecem. Sprejet je bil znani vladin predlog. Po tem glasovanju je bil stav-

ljen nujni predlog, da se spremeni dnevni red in da se stavi na dnevni red kot drugo točko dovoljenje nujnih kreditov. Ker je finančni minister poslancu Drofeniku obljubil, da stavi med te kredite tudi nujni kredit za naše slovenske bolnice, je glasoval posl. Drofenik za spremembo dnevnega reda, torej za nujno potrebno pomoč našim bolnicam. Dr. Kurovec kakor tudi odrešenik uradništva prof. Reisner sta glasovala proti temu predlogu, g. Pušenjak pa se ni zdelo vredno, da bi vztrajal pri seji in je odšel spat.

Po tej razpravi je stavljen poslanec Drofenik sledeče vprašanje na predsednika finančnega odbora: Kakor je znano tudi tu prisotnim članom fin. odbora, sem stavlil v toku razprave finančnega zakona soglasno sprejet predlog, da se smejo uporabljati prebitki in proračunu predvidenih dohodkov vseh vrst poljedelskih sol in kmetijskih ustanov za potrebe vzdrževanja, popravila in nujne investicije dotičnih ustanov.

Ta predlog je bil soglasno sprejet v fin. odboru kakor tudi v narodni skupščini in je torej postal pravomočen. Na potu iz nar. skupščine v državno tiskarno pa se je izgubil in sedaj manjka v zakonskem tekstu. Vsi tedaj je zahteval tov. Drofenik, da se to naknadno konstatira.

Član fin. odbora so priznali, da je bil predlog res stavljen kakor tudi pravilno sprejet in se je zato sklenilo, da se na prvo sejo fin. odbora pozove bivšega tajnika fin. odbora, demokratskega poslanca dr. Sečerovala, da se upraviči in to formalno napako odstrani. Tako bo obratovanju vseh naših kmetijskih sol, ki imajo danes po krivdi te tiskovne napake vezane roke odpomagano in je njih dober razvoj osiguran.

Prepričani smo, da bodo vpili tako klerikalci kot demokrati nad poslancem Drofenikom, zakaj da je glasoval za spremembo dnevnega reda. Stvar je čisto enostavna. Tov. Drofenik je glasoval za, ker je s tem rešil iz strašne zadrege bolnice v Slo-

Tolminski punt.

V nič manj težavnih prilikah ko štajerski in kranjski je živel goriški kmet. Isto nasilje gospode ga je pritiskalo, iste nadloge so ga težile. Le v enem oziru je bil goriški kmet nekoliko na boljšem. Turški vpadi so mu bili skoraj nepoznani. Le v XV. stoletju so pridrli Turki parkrat na Kras in v Vipavsko dolino, dočim v XVI. stoletju niti enkrat. Pa pri trpinu nesreča nikdar ne počiva. In mesto od turških vpadov je trpel goriški kmet od neprestanih vojn z Benečani, ki so jih vodili goriški grofje in kasneje Habsburžani. Te vojne so se bile čisto na poseben način. Bojev je bilo le malo in vsa vojna je obstojala v tem, da so enkrat poplenili Benečani Goriško, zlasti Tolminsko, drugič pa habsburške vojske Beneško. Naj je zmagal ta ali oni, vedno je plačal račun — kmet.

Silno so dalje trpeli Tolminci od davkov. Tolminsko gospodstvo je kupil l. 1651. grof Coronini za 46.590 goldinarjev, od katerih pa je plačal le 12.500 goldinarjev. Drugo je ostal dolžan proti poročstvu grofa Strassoldo in grofa Petazzija. Grof Coronini je hotel zato iztisniti iz svojih podložnikov čim več denarja, da bi plačal dolg, za katerega je moral plačevati 6 in pol odstotka obresti in da si tudi sam nabere premoženje. Zato so davki na Tolminskem vedno rasli in bili eden glavnih vzrokov kmetovskih puntov.

Tolminsko je spadalo v cerkve-

nem oziru pod čedadski kapitel, ki je tolminsko prebivalstvo prav neusmiljeno izrabljalo. Od kmetov je pobiral od vseh pridelkov desetino, ki pa je dostikrat narasla tudi na petino. Žito so potem izvažali v Benečijo in posledica tega je bila, da je bilo dostikrat v deželi premalo žita. Tolminski grofi so zato opetovano prepovedali izvoz žita, toda čedadski kanoniki so vedno s svojim stališčem prodrli pri cesarju in papežu. — Vsako faro je dal nadzirati čedadski kapitel letno najmanj dvakrat in sicer po petih do šestih osebah. Vse te osebe je morala fara vzdrževati in ker se ti ljudje niso ničesar odrekli, si more vsakdo predstavljati, kako breme so pomenili za kmeta. Goriški nadškof je sicer ponovno opozarjal čedadski kapitel, da naj nastavi svojega naddjakona v Gorici, ki bo nadziral delovanje duhovnikov, toda čedadski kapitel ni hotel o tem niti slišati. Smatral je cerkveno vizitacijo le za udobno počitniško potovanje svojih miljenecv in zato se ni zmenil za bedo ljudstva.

Kot duhovnike je nastavljal čedadski kapitel dostikrat čisto nevedne ljudi, kar je ljudstvo silno jezilo. Ker so tedaj skoraj vsi duhovniki kupčevali z vinom in je bila vinska kupčija eden glavnih dohodkov duhovnikov, so postala župnišča nevednih duhovnikov prave beznice.

To so bile posebne goriške nadloge. V ostalem pa so seveda trpeli Tolminci od nasilja graščakov prav v isti meri, ko Kranjci ali Štajerci.

Tolminci so bili od nekdanj samoglavni, trmasti in upornega duha, kakor so o njih pisali tolminski načelniki.

Leta 1542. so urejevali na Tolminskem davčno knjigo. „Urejevali“ so jo tako, da je moral kmet plačati nakrat vse polno novih davkov. Posledica tega je bila, da so se Tolminci uprli. Upor pa ni bil splošen in zgodovina ne pove, kakšen da je bil njegov konec. Vse kaže, da je bil skoraj zadušen.

Drugič je imel opravka s Tolminci glavar Formentini leta 1605. Glavar je upeljal nove davke in ker mu jih kmetje niso hoteli plačati, jim je pobral živino. Toda kmetje so se priložili pri vladi v Gradcu in glavar je moral kmetom vrniti živino.

Bolj nevaren pa je bil prvi tolminski punt leta 1627.

Tolminski grof je začel izterjavati davek od „novine“, to je od novoiztrebljenih njiv in senožet. Ker so davke izterjavali grofovi uradniki nasilno in poleg tega zahtevali davek v denarju, je prišlo do punta. Voditelji punta so bili Jurij Kobal, Lenart Golja, Tomaž Kragulj in Jernej Mavrič. Ti so pobirali od kmetov prostovoljne prispevke za potrebo punta. Ves upor pa je bil nekrav in je obstojal le v tem, da kmetje niso plačali davkov. Vsi tedaj kmetje niso plačali davkov. Vsi tedaj kmetje niso plačali davkov. Vsi tedaj kmetje niso plačali davkov.

Na podlagi njene preiskave je izrekel cesar sodbo, ki je bila v vsem proti kmetom. Voditelji upora so bili kaznovani na denarno kazen, povr-

niti so morali vse prispevke za punt, Mavrič pa je bil kot glavni upornik kaznovan.

Iz te mile sodbe se vidi, da so bili kmetje v pravici in da pravzaprav ni bilo nobenega vzroka, da bi se jih kaznovalo.

Ta razsodba je goriške plemiče ohrabrila, da so pričeli še bolj stiskati kmete. Kmetje so si v svoji stiski zato pomagali dostikrat sami. Ali niso kratkomalo plačali davkov, ali so pobili izterjavca davkov, ali pa so si pomagali drugače. Dostikrat so nastopili tudi proti vsiljenim duhovnikom in jim pometali vse pohištvo na cesto. Tako so l. 1609. Sentvidskogorci prijeli svojega župnika in ga z geslom: „butica, stor pravico!“ odnesli čez mejo ter mu branili povratek.

Leto dni kasneje je pripravil Tolmince do očitnega upora proti grofu Antonu Coroninju Simon Gofa iz Kneže. Toda kmetje niso proti grofu nič opravili, zlasti, ko se je za grofa zavzel cesar, ki je ukazal, da Goljo zapleni in ga pravdašno ušeli in zaplenili so mu le premoženje.

Ta upor je bil le predigra za

veliki tolminski punt

leta 1713.

Leta 1706. so upeljali na Goriškem nov davek na meso (5000 goldinarjev za vso grofijo) in davek na vino (v znesku 7000 goldinarjev). Kmetje tega davka kratkomalo niso hoteli plačati.

Splošni davkar na Goriškem je bil tedaj Bandel. Prava ljudska pljavka je bil ta mož. Brez usmiljenja je izterjaval davek in vzel, kar je

sploh mogel dobiti. Pred štirimi leti še revež, je skoraj tako obogatel, da se nobena goriška plemenitašinja ni mogla glede obleke kosati z njegovo ženo. Bandel je imel vse polno pomočnikov, ki so enako od izterjavanja davkov slajno živeli. Ni čuda, da so bili kmetje besni, samo da so zaslišali ime Bandel.

Tolminci so bili že par let na dolgu z davkom. Ko pridejo sredi marca leta 1713. Tolminci v Gorico, da si kupijo žito in sol, jih je dal Bandel prijeti ter s konji in vsem blagom zapreti.

Kakor blisk se je raznesla ta vest po Tolmincem. Mahoma se zbere 500 Tolmincev, ki se oboroženi s kosami in lesenimi palicami podajo v Gorico. Pri solkanskem pokopališču jih skuša ustaviti tolminski grof Coronini in pregovoriti, da se povrnejo. Toda njegovo prizadevanje je bilo brezuspešno. Nato jih skuša zadržati goriški grof Strassoldo. Tudi njegovo prigovarjanje je bilo brezuspešno. Zato zaukaže svojim dragoncem in mušketirjem, da streljajo v kmete. Takoj po prvih streljih so se kmetje razbežali, 25 jih je bilo ujetih.

Takoj drugi dan so se Tolminci zopet zbrali in v veliko večjem številu. Proti njim je poslal goriški grof deželne brambovce in mušketirje. Brambovci pa so se kmetom pridružili, nakear so mušketirji pobegnili.

Kmetje so nato vkorakali v Gorico. Meščanom se je polastil silen strah. Bandel sam je pobegnil na goriški grad. Strah meščanov pa je bil popolnoma neutemeljen, ker so bili kmetje dobro organizirani. Strogo

venij, katerim se je dovolil pri tej razpravi nujno potrebni kredit v znesku 11.699.000 kron. Tov. Drolefenik je dalje dosegel, da se stavi na prvo mesto dnevnega reda prihodnje seje fin. odbora, da se uveljavi njegov predlog, glede uporabe prebitka na kmetijskih šolah. Da za take važne kmetijske stvari g. g. klerikalci in »kmečko obrtni zvezarji« g. dr. Kukovec in njih trabanti nimajo smisla, se ni čuditi.

Ti slovenska javnost pa odloči, komu boš poverila zastopstvo svojih interesov v bodoče, ali klerikalcem, ki molčijo na merodajnem mestu kot grob ali demokratom - mladim, ki ob vsaki priliki zastopajo gospodarske koristi Slovenije ali pa boš svojo usodo zaupala ljudem, ki so stali vedno in povsod uspešno na braniku gospodarskih koristi Slovenije.

Naši shodi v Posavju.

Dne 18. februarja: Zjutraj je shod v ZDOLAH, popoldne pa sestanek v VIDMU. Na obeh poročala tov. Mrmolja.

V soboto, dne 24. februarja: V BREŽICAH bo ob pol desetih v gostilni Pečnik okrajni shod, na katerem poročala tov. Drolefenik. Vsi zapuščniki celega okraja se naj shoda sigurno udeležijo.

V nedeljo, dne 25. februarja.

1. Na BIZELJSKEM po prvi sv. maši. Poročala tov. Drolefenik.

2. Na SROMLJAH po prvi sv. maši. Poročala tov. Mrmolja.

3. V ARTICAH po drugi sv. maši (okrog 11. ure). Poročala tov. Mrmolja.

Tovariši, udeležite se shodov polnoštevilno!

„Domoljubove“ farbarije kmetov.

»Domoljub« z dne 15. novembra 1922 je pisal: »Čudno se nam zdi, da tega (namreč potrebe izvoza živine, op. ur.) ne uvidi zastopnik ljubljanskega mesta dr. Gosar (lder. poslanec, op. ur.). Ali ne ve, da v Ljubljani draže mesarji, ne pa kmetje. Jugoslov. kmetijska zveza pa bo proti dr. Gosarjevemu upitu zavzela odločno stališče, potem pa zamera gori ali dolje.«

Tako grožnja je napisal »Domoljub«. Mislili smo, da je res »Kmetijska zveza« nastopila proti Gosarju in Gostinčarju in da bo s temi škodljivci kmetjskega stanu pošteno obračunala, pa smo se kruto prevarili.

Kmetijska zveza nima v klerikalni stranki prav nobene besede; dokaz zato je, da so postavili za kandidata v živinorejskih okrajih, Radovljici in Logatcu ravnotistega Gostinčarja, ki je z Gosarjem vred zahteval, da se mora izvoz živine prepovedati, da bo ljubljanska gospoda meso po ceni jedla; to je največji udarec v obraz, kar Vam jih je do sedaj dala klerikalna gospoda.

Ali boste volili Gostinčarja, da

Vam odvzame edine dohodke iz živinoreje?

V radovljiškem in logaškem okraju ne sme dobiti Gostinčar niti enega kmetjskega glasu.

Gostinčarja naj volijo ljubljanski komunisti, mi kmetje ga ne bomo!

Klerikalna proslava Gubca.

Glavno glasilo SLS »Slovenec« je priobčil v proslavo Gubca samo sledeče:

350 letnica smrti Matije Gubca. Danes, dne 15. februarja je 350 let, odkar je v Zagrebu umrl krute mučeniške smrti voditelj upornih hrvatskih in slovenskih kmetov. Z njegovo smrtjo se je končala krvava »zadnja kmečka vojska« za gospodarsko in socialno osvoboditev tlačnih hrvatskih in slovenskih kmetov.

Torej niti ene besede priznanja za Matijo Gubca, niti ene besede v proslavo padlih borcev za Staro pravdo.

»Slovenec« je pač glasilo meščanov in zato je nasprotnik kmetjske misli.

Se grše pa je storil »Domoljub«, glasilo »Kmečke zveze«.

»Domoljub« pa o Matiji Gubcu ni prinesel niti besede!

Slep je, kdor ne vidi tega dejstva!

Volilna borba.

Idejni bankerot klerikalcev.

Opetovano smo že konstatirali, da kljub vsemu kričanju klerikalcev, do danes ni še en klerikalni politik razložil klerikalnih zahtev glede avtonomije Slovenije.

V najbolj važnem vprašanju, vsled katerega hoče dr. Korošec doseči celovodstvo naroda, so torej klerikalci popolnoma skrahirali.

Ker čutijo klerikalci, da je treba to vrzel zamašiti, so se zatekli k dvornemu svetniku Šukljeju, da jim on napiše razpravo o avtonomiji.

V vsej klerikalni stranki torej ni moza, ki bi mogel razložiti klerikalno avtonomijo. Idejen polom klerikalne stranke je popoln.

Dr. Vekoslav Kukovec, nosilec liste »Napredne kmečkoborbe zveze« je napisal v »Taboru« sledeče ganljive besede:

»Meni (dr. Kukovcu) se je torej podati samemu v prihodnji narodni skupščini v borbo zoper uvedbo nemškega kurza v Sloveniji. Ta boj sprejeti mi je le, če me večina naroda podpre s svojim zaupanjem pri bližajočih se volitvah.«

Priznati je, da je dr. Kukovec junak, kakor ga svet še ni zlepa našel. Šel bo odločno v boj in v njem junško vztrajal — toda pod pogojem, da je večina z njim! Kar ponosni smo, da ima Slovenija take junake!

Narobe plat medalje.

Narodno junaška poza gospoda dr. Kukovca ima seveda tudi svojo narobe plat. V tistih časih namreč, ko za dr. Kukovca še ni bilo večine

naroda, je bil dr. Kukovec odvetnik in minister obnem. Kot tak je nekoč kot advokat in kot minister interveniral za Nemca. Ker se bojimo, da bi se tako postopanje moglo še obnoviti, je v resnici najbolje, da volijo vsi Slovenci dr. Kukovca, bomo imeli vsaj zanesljivega narodnega junaka.

Po klerikalnem receptu.

Poročajo nam, da se je pojavil na Dolenjskem nek plačan demokratski agitator, ki razširja po gostilnah najgobješnje klevete o našem tov. Pucelj. Tako pripoveduje ta podlež, da je dal tov. Pucelj svoji hčerki pol milijona dote, da si je nakupil hiše itd. — Kakor se vidi, so se oprijeli potapljačev se demokratske bilke in pričeli posnemati klerikalce. Ker nikakor nečemo biti rešilna bilka za demokrate in ker nikakor nimamo niti volje in niti potrebe, da bi trpeli take podlosti, pozivljamo vse tovariše, da ugotovimo ime vsakega klevetnika in ga potem javimo nam, da obračunamo pred sodiščem z njim.

Nobenega obzira do klevetnikov!

Nova Socialistična stranka delovnega ljudstva (ali SSDL)

ki jo tvorijo komunisti in pa Peričevci, je izdala volilni oklic, ki je tako imeniten, da mu moramo posvetiti malo svoje pozornosti.

Predvsem je treba konstatirati, da je SSDL popolnoma zatajila svoj revolucionaren program. Obisk pri ministru Vujičiču je bil torej prav učinkovit.

Drugič je zanimivo, da je v oklicu obsojena klerikalna stranka, o kateri pravi oklic, da je kapitalistična. S to stranko pa so bili še pred kratkim naši komunisti v prav ozki zlahti. Sodrugi obsojajo torej samega sebe!

Nas, kot izrazito kmetjsko stranko zanima končno najbolj agrarni program SSDL. Reči moramo, da je silno reven in da ponavlja tudi ono napako, ki so jo ovrgli celo ruski komunisti.

V oklicu se namreč zahteva, »da se mora zemlja, ki se racionalno obdeluje, konfiscirati in nacionalizirati!«

Z drugimi besedami se pravi to: Kmet naj zemljo obdeluje, glede užitka plodov pa odločeval kaj delamržen socialističen agitator. — Ampak še dosti Save bo preteklo, predno bodo sodrugi komunisti to svojo zgrešeno misel uveljavili.

O SKS pravi komunistični volilni oklic, da smo kapitalistična stranka, ravno tako ko Korošceva in da zastopamo interese bank, veleposestev, cerkvene ter posvetne gospode. Zvedeli smo o sebi torej zadosti novic. Zaližbože so te tako konfuzne in tako lažnjive, da niso niti slab dovtip. Rečemo samo eno: Nikdar se nismo vezali s kapitalistično SLS, kar so pa komunisti storili. Nimamo prav nobene banke, temveč gojimo čisto zadrugištvo, česar na pr. komunisti o sebi ne morejo trditi. Tako je bil gospod Štefanovič zvest pomagač gospoda Peska, ki je bil vse preje kot socialist. Sicer

pa naj gospodje komunisti malo bolj pogledajo v življenje pri naši stranki in spoznali bodo, da je pri nas veliko več delovnega ljudstva kot pri njih. Naravnost smešno je, da govori socialist o kapitalističnem slovenskem kmetu!

Slovensko politično smetišče.

Vsi, ki ljubijo mehke hrbtnice, vsi, ki imajo zmisel za korito, so se sedaj, ko je ustanovljena slovenska radikalna stranka lahko oddahnili. Sedaj vsaj vedo, kam da spadajo. Prav hvaležni smo slovenskim radikalcem, katere nikakor nečemo in ne moremo primerjati s srbskimi, da tako temeljito skrbijo za čiščenje v slovenski javnosti. Sedaj bodo vsaj vse stranke oproščene vseh slabih elementov in ni vraga, da se ne bi sedaj politični boj malo sčistil. V glasilu političnega smetišča nas neki »Verus«, ki dela naravnost vzorno sramoto svojemu psevdonimu, na mojstrsko perfiden način napada. V kolikor so njegove klevete in nevednosti tožljive, bomo seveda tožili. Na ostalo pa rečemo: Sami v čast nam je, če nas napadajo oni, ki so s smetiščem.

Darila za tiskovni sklad SKS.

Tov. Franc Dolničar, restavratore na Pragerskem je poslal 320 kron.

Na sestanku SKS na Raki je bilo nabranih 480 kron.

Tov. Alojzij Zupanc, Gornji Dolž je dal 160 kron.

Pod geslom »za naš volilni boj« je bilo nabranih na sestanku v D. M. v Polju 576 kron.

Samostojni gostje Pavlinove gostoljubnosti v Trebnjem v znak hvalečnosti 1360 kron.

Na svatbi tov. Fr. Štruklja v Dravtjah je bilo nabranih 644 kron.

Na veselici pri Francu Požarju v Vrhpolju je bilo nabranih 200 kron.

Neimenovan gostilničar 120 kron.

Neimenovani 400 kron.

Tov. Alojzij Strmole, Trzin 40 kron.

Tov. Janez Suhadolnik iz Rakitne 60 kron.

Tov. Franc Trupej, Šmarje 40 kron.

Tov. Anton Živalič, Ouncje 60 kron.

Tov. A. Cerin, Štepanja vas, 100 K.

Skupaj 4560 kron.

Iskrena hvala vsem zavednim tovarišim-darovalcem!

Tovariši, posnemajte!

Kmetijski pouk na deželi.

Oddelek za kmetijstvo priredi v drugi polovici meseca februarja t. l. sledeče poučne tečaje in predavanja:

V nedeljo, dne 18. februarja 1923:

1. Na Polici po prvi maši v šoli, o živinoreji, o gnojenju in izboljšanju travnikov, pom. okr. ekonom Jereb.

2. V Predolah pri Grosupljem ob 15. uri, o pomladanskih opravilih čebelarja, čeb. pot. učitelj Okorn.

3. Pri Sv. Katarini, po maši v šoli, o živinoreji, o pravilnem gnojenju in ravnanju z gnojem, pom. okr. ekonom Hladnik.

In raste šum, in ko rudeče rože kresovi zacvetijo vrh Bučnice, Stemenca, Ježe, Kuka in Senica.

II.
In zbira vojska se iz Volč, Tolmina, iz Ladorov, Rutov, ob beneške neje, iz Kamna, Loma, Dolj, Temljina, Modreje, iz Kneže, Roč, Smasti in Poljubina.

Kar jih imela moških je družina je dala jih kot daja deblo veje. In ko jih Ivan Gradnik vse prešteje, jim reče: »Da bo prosta domovina,

da se za vedno ječa nam odklene, da tujec ne bo vladal naše hiše in skrunil sestre nam in hčere, žene, da naša kri z grobov očetov zbršne sramoto suženjstva in vsi krivico — tovariši! Za mano! Na Gorico!«

SMRT IVANA GRADNIKA.

Hrup in gneča. Glava je pri glavi. Solnce žge. Orožje se leskeča. Mušketirji gledajo preteče. Molč. — Še enkrat sodba se objavi.

Ivan Gradnik stopi in pozdravi zadnjikrat tovariše iz ječe in s pogledom išče: sredi gneče najde jo in vidi: Jok jo davi.

In vzravna se ves in strašen reče: »Rajši v smrt, kot pod teh tujcev pete!« Klekne, molči in podoba svete

se dotakne z usti. Šepne: »Amen!« Meč zažviža. Krik. Ženska priteče in kraj odra pade kakor kamen.

* Tako se je imenoval tolminski grad.

4. V Livladu, okraj Kočevje, ob 14. uri v šoli, praktični tečaj o sadjarstvu, pom. okr. ekonom Z dolšek.

5. Na Holmu okraj Kamnik, ob 10. uri, gospodarski sestanek zaradi izboljšanja kmetijstva, pom. okr. ekonom Marinček.

6. V Koroški Boli ob 15. uri, o govedoreji z ozirom na planšarstvo in starstvo, okr. ekonom Sušič.

7. V Adlešičih ob 9. uri, o izobrazbi kmeta, o sadjarstvu, pom. okr. ekonom Konda.

8. V Hotečih, pri zborovanju kmet. podružnice, o zadrugištvu in kmetijskem knjigovodstvu, pom. okr. ekonom Matjašič.

9. V Smartnem pri Slovenjgradcu, o pospeševanju kmetijstva potom organizacije, okr. ekonom Wernig.

10. V Ormožu, o govejih pasmah, živin. inštruktor Zupanc.

11. V Skokih v šoli ob 14. uri, o obdelovanju polja, okr. ekon. Štrekelj.

12. V Bankovcih v šoli ob pol 14. uri, o splošnem kmetijstvu, okr. ekonom Vojsk.

13. V Koroških ob pol 14. uri, o uporabi umetnih gnojil, o izboljšanju pašnikov, pom. okr. ekon. Pavlica.

V ponedeljek, dne 19. februarja 1923: Pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju v mlekarji o mlekarstvu in o kmetijskem knjigovodstvu, živin. inštruktor Zupanc.

V nedeljo, dne 25. februarja.

1. V Trebnjem po prvi maši v šoli, o sadnih divjakih, o pravilni reznji trt, okr. ekonom Kafič, ob 15. uri v občinski hiši, o izboljšanju hlevov in o živinoreji, živ. inštruktor Gregorc.

2. V Gorjah pri Bell ob 15. uri v Društvenem domu, o prevešanju, čeb. pot. učitelj Okorn.

3. V Predosljah ob 15. uri v Ljudskem domu, o umni praiščereji za gospodinje, pom. okr. ekon. Hladnik.

4. V Svibnem pri Radečah v šoli ob 10. uri o obnovi vinogradov, o organizaciji kmet. mladinskih klubov, pom. okr. ekonom Ambrož.

5. V Stari cerkvi ob 14. uri v šoli, praktični tečaj o sadjarstvu, pom. okr. ekonom Z dolšek.

6. V Podgorju ob 15. uri, gospodarski sestanek za izboljšanje sadjarstva, pom. okr. ekonom Marinček.

7. V Grahovem po prvi maši, o gnojenju in o uporabi umetnih gnojil, o živinoreji, pom. okr. ekonom Matjašič.

8. V Družmirju o pridelovanju krma, o živinoreji, okr. ekonom Wernig.

9. V Prihoji v šoli ob 9. uri, o gnojenju in gnojenju.

Po predavanju praktični pouk o negi sadnega drevja in o reznji trt, pom. okr. ekonom Stamberger.

10. Pri Sv. Petru na Medvedovem polju ob 9. uri pri g. Verku, o živinoreji, o izboljšanju hlevov in gnojil, živ. inštruktor Zupanc.

11. Pri Sv. Benediktu ob 8. uri v šoli, o izboljšanju kmetijstva, okr. ekonom Štrekelj.

12. V Dekleževju v občinskem uradu ob pol 14. uri, o izboljšanju hlevov in o živinoreji, okrajni ekonom Vojsk.

13. V Kraščah ob 14. uri, o izboljšanju travnikov, o izbiri plemenjakov, pom. okr. ekonom Pavlica.

OBESENI.

Na štirih krajih in v štirih vetrove: Brd, Krasa, Odr, Vipave, za strahove visé občene na črn drog krvave glave, kosi rok in nog.

Čez dan gavran k njim vrane v goste zova,

ponoči govorijo z njimi sova. Strah žensk in moških so, psov in otrok. Tako ni bil zapuščen križan Bogl

Tako gnijó na drogih mučeniki... A daleč gori ob zeleni Soči od solz so mokra tla že v vsaki koči,

in pest se stiska, strašna pada kletev. O, dobro seme v zemljo to, krvniki, vsejálí sté! Zato bo dobra žetev.

KJE JE VAŠ GROB.

Kje je vaš grob in kje so pokopani ostanki tužnih vaših udov stritih od klešč in meča. So v cvetočih vrtnih? So skriti morda v tistem samostani?

So-li izključvali jih gladni vrani? So v ruševinah naših hiš podrtih? So v naših travnikov zelenih prtihi? So belim ribam v Soči bili dani?

O, saj ste davno zopet se vrnili! Prečestokrat že srečal vas trpine ob vznožju Krna sem in Matajura.

Ah, niste naši še mirni v gomili! Odprle so se stare bolečine — in zopet čakate, kdaj pride ona.

jim je bilo prepovedano, da bi storili kateremu Goricanu kaj žalega. Če je kdo vzel le hlebec kruha, je bil na mestu ustreljen.

Ta dobra disciplina je bila zasluga kmetjskih voditeljev. Bil so to Ivan Gradnik, Gregor Kobal, Lovrenc Kragulj, Martin Munih, Matija Podgornik, Andrej Laharnar in Valentin Lapajne.

Gorica je bila v rokah kmetov. Ti so popolnoma razdeljali hišo Bandela in prodajali vse njegovo pohištvo. Goriški grof se je pričel pogajati s kmeti, ker je spoznal, da je proti njim brez moči. Izpolnil je vse zahteve Tolmincev, izpustil vse ujetnike z vsem blagom in dal Tolmincem pismo zagotovilo, da jim ni treba plačevati novih davkov. Vrišaje so šli Tolminci z oproščenimi ropaki v procesiji po Gorici in se pričeli razhajati.

Nekateri so hoteli razdeljati še hišo trinoga grofa della Torre, pa je bilo že prepozno. Gradiščanski glavlar je poslal 300 vojakov s 4 topovi na pomoč goriškemu grofu, meščani so se oborožili in razdejanje hiš je bilo nemogoče.

Tolminci so odšli domov in se maščevali nad vsemi kmeti, ki se niso hoteli pridružiti punktu. Ali so jim razbili posodo, ali pa popili vino.

Doseženi uspehi so Tolmince silno ohrabrali. Zopet so pričeli pripravljati upor in zanesli so uporniško misel v Vipavsko dolino, v Brda in dolj do Devina. Skoraj so se vzdignili Devinci in upor je postal po vsej Goriški splošen.

Tedaj pošlje vlada v Gorico 700 Hrvatov in z njih pomočjo je bil upor

skoraj zadušen in pričela se je kazni.

Polovili so vse glavne voditelje upora in z mučenjem so jih prisilili, da so priznali vse, kar so storili in česar niso storili, kar so pa hoteli njih mučiti, da priznajo.

Meseca aprila leta 1714. je bila razprava končana. 150 Tolmincev je bilo obsojenih v ječo, glavni voditelji pa na smrt.

Bilo je dne 20. aprila l. 1714. Na Travniku, kjer stoji sedaj steber sv. Ignacija je bil postavljen krvniški oder. Tja so pripeljali 26 letnega Ivana Gradnika, Gregorja Kobala, Lovrenca Kragulja in Martina Munih. Prebrali so jim v drugič smrtno obsodbo, da bodo razčrtvorjeni, njih premoženje pa zaplenjeno.

Sodbo so takoj izvršili in potem nataknili kose njihovih trupel pri Solkanu, na Panovcu in v Krajin. Drugi dan so usmrtili na isti način 4 druge Tolmince, dne 23. aprila pa so bili obglavljeni Matija Podgornik, Andrej Laharnar in Valentin Lapajne.

Tolminski punkt je bil končan in kmetjsko ljudstvo je moralo prenašati še večje nasilje gospode.

Toda kri mučenikov ni bila prelita zaman. Spoznanje prestane krivice je vedno bolj prodiralo in končno je napočil dan odrešenja.

Izbruhnila je velika francoska revolucija, človeštvo je vstalo iz suženjstva. Ljudstvo se je začelo zavdati svojih pravic in pričelo se je za nje tudi boriti. Tovariši! Ta boj še ni dokončan in zato vztrajno na delo za zmago Stare pravde!

Alojzij Gradnik: Tolminski punkt.

(iz knjige »Pot bolesti«)

NA KOZLOVEM ROBU.*

»Izpusti ga!« je plakala kmetica. »Izpusti ga! saj ne dočaka zore!« »Naj crkne le!« je rekel Della Torre, »in z njim še vsa zalega tvoja, psica!«

Kri ji udarila je v blede lica in ko grad se zmaljal je in gore, iskala z roko je nekje opore in bruhnila potem: »Da bo pravica,

ti pošljem enkrat, kar je zdaj v zibeli in je od tiste noči pred poroko, ki sem jo tukaj morala prespati.

Sovražim ga. In vsi so ga prokleli. Ko vrne se z gradú s krvavo roko — šele takrat bom jaz njegova mati!«

PUNT.

I.

Zvoni od Mengor, Volč, Svete Lucije, Tolmin in Slap in Selo odgovarja in ko na krilih brzega viharja zvonjenje čez deželo se razlije.

»Kaj je?« gašaldo v Gradu v mizo blje in zove hlapce, sibre in vratarja.

»Na Kozlov Robi Na davkarja sleparja! Pijavke! Psi! Galjoti!« ljudstvo vpije.

»Dovolj si, sodrga, nam krvi pila, dovolj si živim nam odrla kožo! Dan sodbe prišel je in dan plačila!«

* Tako se je imenoval tolminski grad.

Pokrajinske vesti.

(Na pepelnico sredo) je »Slovenca« hudo mučil maček. Pod njegovim silnim uplivom je zagledal luč sveta uvodnik, v katerem se naznanja vsem eseslarjem, da je SKS konec! Verujemo, da je klerikalcem, ko so brali to veselo oznanilo, kar odleglo. Toda, kaj bo dne 19. marca, ko bodo brali o vstajenju SKS!

(Kakor smo izvedeli iz popolnoma zanesljivega vira) bo priredil g. Prepeluh v kinu Matica poučno predavanje o značajnosti. Predavanje bo pojasnjevalo krasno sklopično sliko o podkupovanju kulturnega delavca.

(Klerikalne fašiste) ustanovlja po Mariboru gospod Žebot in podobno. Gospodu Žebotu svetujemo, da naj bo previden s svojim fašizmom. Odkladamo vsako nasilje, toda nismo nobene babe, da se ne bi upali primerno poučiti razne nasilneže. Gospod Žebot je menda to že dovolj občutil, vsaj ima v Mariboru prijatelja, ki ga sklopta vedno, če ga le sreča.

(Laž je bila dokazana) v mariborskem občinskem svetu posl. Žebotu in duhovniku dr. Jerovšku. Ampak to nič ne stri, kajti Žebot je klerikalec in mu bo dal dr. Jerovšek odvezo. Vseeno se oba borita za resnico!

(Na kmetijski šoli na Grmu) se je sredi pretečenega meseca vršil trodnevni kletarski tečaj, katerega se je udeležilo 26 obiskovalcev največ iz krogov vinogradnikov, gostilničarjev in vinotičarjev. Udeležencem so teoretično in praktično razložili umno kletarstvo, ki je velikega pomena za naše vinogradništvo in za zaželen in potreben izvoz naših vin. Žeteli bi bilo, da take tečaje v obilnem številu posejajo zlasti naši vinogradarji. Podobni tečaji se vršijo še ta mesec in sicer tečaj za sadjarstvo od 15. do 18. t. m. in tečaj za pridelovanje in umno uporabo krme. Naj bi se tudi teh tečajev polnoštevilno udeležili ukaželnji kmetovalci!

(V Lescah) je umrl naš odlični pristaš, posestnik Ivan Zark. Bil je mož stare korenine in kremenit značaj. Od vsega početka je stal trdno v taboru SKS in tudi v najtežjih časih je bil vedno njena krepka opora. Pokojni Zark je užival splošno spoštovanje in med vojno je opravljal težavno funkcijo župana ljudstvu v največjo korist. Vrlenu bolevniku kmetске misli, odličnemu gospodarju in dobremu javnemu delavcu bodi ohranjen časten spomin!

(V Polhovem gradu) je umrl naš tovariš, posestnik A. Grašič. Vedno, če je šlo za napredek kmetске ljudstva, je bil pokojni Grašič vedno pripravljen, da posveti temu namenu vse svoje izredne zmožnosti. Kmetška misel je izgubila z njim odličnega borca. Čast njegovemu spominu!

(V Dolu pri Trzinu) je umrl posestnik J. Flaš. Pokojnik je bil vzoren gospodar ter odlični naš pristaš. Bil je načelnik krajevne organizacije SKS v Trzinu.

(Prejeli smo tole pismo.) Odkar sem samostojen gospodar, sem vedno volil SLS, prav do zadnjih dni sem bil zvest pristaš Kmetске zveze. Odkar pa vem, da so nam gospodje iz Ljubljane po-

ŠTEFAN GOLJA OČETU SIMONU GOLJU.

O oče, strašno nam je tu živeti! Prej nas tiščal je jarem, zdaj nas davi; jok samo pesem v naši je dobri in trni samo so po vrhli cveti.

Krvav bič žvižga in zvené verige, po vseh vaseh pošilja grof trabante, ki gonijo na grad možé in fante in ščejo stara pisma nam in knjige.

Njih plitunci padajo po naših ustih, pesti njih padajo nam po čeljustih, a usta nima so in roka hroma.

Prečvrčanim so nas pregnali z doma, in da sramota naša bo še večja; dekleta naša z njimi so noseča.

SIMON GOLJA SINU ŠTEFANU GOLJU.

Težko je vam, težko je tudi meni, težko je kruh ob tuji mizi jesti, težko je biti znanec samo na cesti in sinu ne in hčeri ne in ženi.

Samó doma beseda je v utroho, samó doma je trdna črna gruda in noga odpočije se od truda in duša samo pod domačo streho.

O sin, če bo moj prah prišel v tujni, ne zabi, sin, nikoli na očeta, ne zabi, sin, nikdar, kaj je osvetal.

Usoda naša je zdaj v vas, mladini! Bodite seme, če ste zdrobljeni snop, in če naš dom še ne, bo prost vaš grob.

stavili za kandidata Gostinčarja, sem pa sklenil za vedno zapustiti SLS in ž njó njeno Kmečko zvezo, ker sem spoznal, da je Kmečka zveza ustanovljena samo za vabo kmečkih glasov. Tudi vsi moji sosede bodo storili isto, zato Vas prosim, pošljite nam enega govornika, ki bo nas sprejel in upisal v res pravo kmečko stranko SKS. Vas vsi najlepše pozdravljamo —

(Iz radoviškega in logiškega okraja), dobivamo dnevno pisma od bivših klerikalcev, da pod nobenim pogojem ne volijo Gostinčarja, ker je javno dokumentiral svoje sovraštvo do kmeta s tem, da je z upitom v Belgradu hotel preprečiti izvoz živine in tako ugrabiti iz kmečkih žepov krvavo prislužene krone. Prav je, da ste pravočasno spoznali klerikalne namene, zato odajte vsi brez razlike svoje glasove pravemu kmetskemu kandidatu Azmanu, ki bo, ker je sam kmet, tudi znal zastopati kmečke interese.

(Lipnica pri Kamni gorici.) Dne 3. februarja nas je obiskal tov. Ivan Azman in priredil zelo lepo uspel shod. V zbranih besedah je pojasnil zborovalcem načela SKS in razvil svoj program. V navdušenih besedah je dokazal uspešno delo SKS in pridobil za kmetsko misel tudi zadnjega omahljivca. Vse ljudstvo mu je glasno pritrdilo in vse je spoznalo, da je edino SKS prava kmetška stranka, ki mora zavladati v naši lepi Gorenjski.

(Iz Stranske vasi pri Novem mestu.) Klerikalci so delavni, to je res. Dan na dan prireajo shode in sestanke po vaseh. O teh shodih romajo pa takoj poročila v »Slovenca« in »Domoljuba«, ki pa so — seveda — prav po klerikalnem zlaganu. Tako poroča »Slovenec«, kako siljajo se je obnesel shod v Stranski vasi. Nad 150 udeležencev da je bilo navzočih in vsi so se seveda izjavili za SLS. Resnica je pa čisto druga. Bilo je tam res okoli 100 ljudi, ki pa so bili vse prej ko klerikalci. Ko je namreč dal župan Vovk zaupnico SLS in klerikalnemu kandidatu profesorju Sušniku na glasovanje, dvignilo je roko le 7 možic. Taka je resnica! Je sicer bridka za klerikalce, ampak resnica je neizprosna! Gospod profesor, slaba bo 18. marca za Vas. Kmetje ne marajo za profesorje, o katerih vedo, da ne razumejo od kmetijskega ničesar, od politike pa tudi prav malo. Danes so že časi taki, da zaupa le kmet kmetu. Zato živio naš mož, tovariš Klinc iz Polja!

(Brunsica.) Rejenima gospodoma poročevalcema sporočamo mi samostojneži, naj nikar ne hvalita preveč klerikalnega shoda z dne 17. jan. 1923 v gostilni Škedle, kajti pregovor pravi, da se lastna hvala valja po tleh. Samostojni kmetje — zemljoradniki so in bodo ostali v Brunskih, dokler bodo Brunisce stale, medtem ko bo vaju dveh, z vašo farbarsko stranko vred burja odnesla, da še dima ne bo za vama ostalo. Seveda, če bo pri tej priliki padel debelejši na tla, bo zagrmelo in poknilo, kakor da bi Vezuv izbruhnil. Reveda Pavliča zares pomilujemo, da jim je naselil na limance. Naj ne bo vendar v zasmeš vsem kmetom! V družbi s takimi škrici in frakarji ne bo mu neslo ne časti ne dobrega imena. Plačane duše od špeglarjev in škricov iz mest ne bodo več kmeta za nos vodile in mu gospodarile. Da so Brunisce še vedno stara in zavedna »kmetška trdnjava«, se bo pokazalo dne 18. marca na dan volitev. Zapomnite si gospodje klerikalni priganjci, da bodo vsi zavedni brunski kmetje, ki ljubijo svoj dom in svoje gospodarstvo, volili le gospodarsko stranko in to je samostojno kmetško stranko ne pa pravdrovce nemaniče in zavezničke komunistov, ki bi nas kmete-gospodarje igraje podlarmili in našo samostojnost ugonobili. Brunski kmetje, za nas velja še vedno kmečko staro geslo: kmet za kmet! V boj za staro pravdo!

(Iz Radovice.) Okrajno davčno oblastvo v Novem mestu je predpisalo 44 posestnikom naše občine gorastno visoko osebno dohodnino. Vseh 44 z županom vred se je napotilo v Novo mesto, da zvedo, kdo je bil nesramni denunciant in lažnik, ki je dal tako lažnjive podatke okrajnemu oblastvu. V Novem mestu niso zvedeli ničesar. Mi zahtevamo, da višje oblasti takoj odrede, da se te nesramneže pokliče na odgovornost in da svojo napoved tudi pred narodom zagovarja. Tako ne gre več! Ako oblasti zakrivajo take podležje, naši jih bomo sami, potem bomo pa tudi sami z njimi obračunali. Iz vsega pa se vidi, da klerikalci direktno organizirajo tako denuncijanstvo. V enem okraju se je klerikalni kandidat pohvalil, da je vsem samostojnejšem pošteno nabli osebno dohodnino, ki jim jo noben vrag ne odvzame več. Tako je najbrže tudi v Radovici storil klerikalen denunciant. To potrjuje tudi dejstvo, da so prvi klerikalni velikaši in bogataši osebno dohodnino skoro prosti.

(Iz Starega trga ob Kolpi.) Koncem januarja je bil v župnišču shod SLS, kateremu je predsedoval župnik Franc Zupančič. Od nekje sta prispela na shod dva klerikalna agitatorja, ki sta z veliko vnamo razvijala svoj avtonomistični program, ki se bo uresničil po receptu črno-rdeče koalicije v Ljubljani in dal Sloveniji klerikalno strahovlado. Shod je bil nad vse klavrn, kajti na njem je bilo le kakih od 8 do 10 pristašev SLS, ki so bili od navzočih članov SKS prav krepko zavrnjeni. Zlasti pa klerikalni glavni govornik, ki se ni znal niti prav slovensko izraziti. Vso svojo zgovornost je uporabljal ta govornik, pa nič mu ni pomagalo, ker danes je tudi kmetskemu ljudstvu duh časa že odprl oči, da se ne da več jih voditi za nos. Stara pravda je danes v srcih vsega kmetskega ljudstva in kri Matija Gubca kriči po maševanju. Posebno smolo pa je imel klerikalni govornik, ko je hotel napadati tov. Pucija in ko je pričel lagati, da iz naše železnice nič ne bo. Na ta polzkuš beganja ljudi, je dobil od pristašev SKS tako temeljit odgovor, da je moral kar umolkniti. Zlasti pa mu je dobro odgovoril predsednik krajevnega odbora, tovariš Kapš in mislimo, da bo klerikalnemu agitatorju za vselej minila volja, da bi begal Poljanec. — Čudimo se pa g. Miheliču, da se je tako zavzemal za črno-rdeči prapor. In to tembolj, ker se je ob priliki bivanja ministra Pucija izdal za glavnega pristaša SKS. Kako se časi menjajo! Velja pač stari pregovor, da volk sicer dlako menja, toda naravi nikoli. Gospodu Miheliču pa bodi povedano: Pride še dan, ko se bodo merila dobra dela posameznikov in tedaj bomo videli, kdo je bil za pravo kličanstvo in kdo ne. Zato ne govorite naokoli o samostojnosti, da so sami brezverci, ker sami veste, da niso brezverci oni, ki opravljajo zvesto svoje verske dolžnosti, temveč da so preje to oni, ki se vežejo z brezverskimi komunisti.

(Iz Vitana pri Središču.) Na dopis, ki je bil priobčen pod naslovom »Iz središke okolice« v 4. šte. »Slov. gospodarja«, odgovarjamo le sledeče: Med našimi tukajšnjimi politikarji SLS res ne poznamo nobenega poštenjaka, ker vsak od njih samo laže in bližnjemu čast krade. Zato se še prav poseben čudimo, da si upa domišljati dopisnik zgoraj navedenega dopisa, kakor da bi bil on mož resnice. Nasprotno! Kolikor stavek, toliko laži, toliko obrekovanj je v njem. Pa tisti možakar je sploh v takih poslih izvežban, vsaj pošilja zelo rad gnila jajca prodajati v trgovino. Ker je patentiran lažnjivec in hinavec, je že mogoče, da ga njegovi voditelji spoštujejo in ker si končno tudi pomagati ne morejo, ko pa boljših nimajo. Sicer pa si naj zapomni nesramni dopisnik samo eno: In če se tudi na glavo postaviš, Tomažičev naslednik vendar ne boš!

Iz Belokrajine.

Bližajo se volitve, sklicujejo se shodi in razni sestanki zaupnikov in somišljenikov te ali one stranke. Tudi bodoči — če ne bo dež seveda — predsednik hrvatske mirotvorne republike Stipe Radić bi rad zanesel svoj evangelij v Belokrajino. Za sedaj se še ne upa nastopiti javno, ampak poskuša in tiplje previdno le z raznimi shodi tik ob meji, najraje pri prehodih čez Kolpo, kakor bi se dalo tudi Belokranjcem zmešati glave z njegovo fantastično republiko.

Tako je tudi v nedeljo dne 4. t. m. sklical njegov oproda dr. Šibenik iz Bosiljeva shod na hrvatski strani mostu, ki spaja Vinico s Hrvatsko. Tega shoda se je udeležilo na prigovarjanje nekaterih Radićevih učencev iz občine Vinica oziroma Sinjvrh — približno 100 radovednežev iz naše strani. Govorilo se je kakor navadno na vseh takih shodih: »doli z vsem« le »gori z republiko«, v kateri ne bo treba orožnikov, financarjev, vojakov, uradnikov in poglavitno nobenih davkov, z eno besedo kjer se bo živelo tako kakor v oni pravilni deželi, v kateri se cedi samo med in mleko. Zato so se tudi trije naših radovednežev ogreli za te sladčice. Dal Eden od njih je celo nastopil na tem shodu kot govornik meneč, da dobi največ medu. Od kot to navdušenje za Radićevo republiko? Evo Vam odgovora! Diploma Stipice Radića na shodu dne 28. januarja 1922 v Zagrebu. Ta trojica se je namreč podala kot deputacija bodočih belokranjskih Radićevcev na ta shod in verno poslušala čudni evangelij samega preroka Stipeta Radića. Horvat je hotel celo govoriti na tem shodu, vendar ko ga je hrvatski seljački vladar kot Kranjca odklikoval, se je premislil, zadovoljil se je z odklovanjem »Magaraca«. V zahvalo za to visoko čast pa sedaj agitira Horvat in njegovi sorodni pajdaši za papirnatega predsednika republike in razkla-

da domačinom, kakšne rede ima še Radić za Kranjce.

Mi domačinom svetujemo, da ne poslušajo te magarske »šprahie«, omenjenemu magarcu in njegovim bratom pa, da si privoščijo rajši tečnega sena kakor pa radićevo oblatvino. Tudi v bližnji okolici Črnomlja si je baže gazda Radić izbral svojega učenca in propovednika. Za enkrat zamočimo še njegovo ime, če pa ne bo nehal, bomo pa tudi njemu dali malo bolj močnega šnopsa, kakor si ga sedaj vsak dan privoščil.

Vsa Evropa se smeji Hrvatoma, da morejo nasediti tako smešnim frazom, kakor jih razširja Radić. In s priznanjem so govorili vsi o Sloveniji, kot o onem treznem narodu, pri katerem vnebovpljoče Radićeve neumnosti ne najdejo odmeva. Ob Kolpi in ob Sotli se ustavi neumnost, je dejal svet. Sedaj pa bi hoteli nekateri, da dobe še Slovenci slab glas.

Pa ne samo to! Radićevo zavajanje ljudstva se bo enkrat grozno kaznovalo. Vsak posameznik je še plačal grehe mladosti in tako plača tudi narod svoje zablode. Kdo pa bo tedaj narodu pomagal? Kdo bo tedaj ljudstvu v pomoč? Mar tisti, ki se ni nobene stvari naučil, ki naseda prvim lepim besedam demagoga, mar tisti, ki noče videti dejanskega življenja in ki obljublja ljudstvu modrin z neba?

Zločinsko je to zavajanje naroda, ker povzroča narodu največje trpljenje. Kdo obudi mrtve v Crkvenici? Kdo obudi vse tiste, ki so padli vsled Radićeve »mirotvorne« hujskarije?

Zato pa tudi ne moremo mirno gledati, če skušajo posamezniki ali iz lahkovernosti ali pa, ker so plačani, zanesti med naš narod konfuznost Radića. V interesu ljudstva svarimo zato vse, da ne postanejo sluge neumnosti, kdor pa je padel tako, da si je pustil na sramoten posel plačati, tega pa naj zadene zaslužena kazen.

Oblastva naj store svojo dolžnost!

Prekmurje.

Po dolgem času se zopet enkrat oglašamo, da ne boste mislili, da so radikalni pri nas že v resnici vse pod in pokupili.

Najprej pa je treba, da seznanimo naše bralce z modrovanjem dopisnika v »Slov. Narodu« o Prekmurju. Ta dopisnik priporoča vsem strankam, da bi najhitreje in najsigurneje pridobili vse prekmurske volice, če bi takoj sprejeli gotove (aha! Tu tiči zajec, op. uredn.) uradnike pri okrožnem agrarnem uradu. Sploh pa da bi bilo najbolje, če bi se kratkoma izginali prav vsi, ki le malo diše po agrarni reformi in zmaga bo tu.

Pa nasvet je bil najbrže popolnoma napačen in popolnoma zgrešen, kajti po tretjem letu izvajanja agrarne reforme se je prikazal tu nakrat sam šef agrarne direkcije, gospod Lukan. Ta slavna radikalna zvezda je prišla k nam seveda »službeno«, kajti dnevnic so dnevnic in jih ni zametavati. In da ne bi mogel ničče dvomiti o službenem značaju potovanja, je g. Lukan tudi v resnici posetil za trenutek okrožni urad, da se videli uradniki, da je njihov nadšef še vedno čil in zdrav. Sicer pa se je vozil gospod Lukan z avtomobilom okrajnega glavarja pridno naokoli in proslavljal radikalno stranko, čeprav popolnoma brezuspešno. So v resnici požrtvovalni naši inšpektorji, da v tem zimskem času delajo taka potovanja. Ni čuda, če so potem odklovanjani.

Vseeno pa rečemo! Ne obrabljajte državnih avtomobilov in ne zapravljajte državnega bencina. Ni ljudstvo tako slepo, da ne bi znalo, odkod ta Vaša nenadna ljubezen in zakaj da ste naenkrat tako službeno vneti.

Čudimo se, da dopisniku »Slov. Naroda« pošteno uradovanje pri okrožnem uradu ne ugaia. Ali si želi morda podkupljivosti, ki jo naj vpeljejo k nam gotove osebe po znanem receptu.

(Murska Sobota.) Tu se je mudil dr. Lukan, šef agrarne direkcije v Ljubljani in agitiral za radikalno stranko. Vsem veleposestnikom je obljubil, da bo agrarne reforme konec, če volijo radikalno stranko. V Lendavi pa agitira za radikalce sam minister Zupančič, ker je minister obljubil še več ko gospod Lukan, zato pa se tudi voliči smejejo obema. Poznamo obljube pred volitvami in poznamo one, ki nas po volitvah ne bodo niti poznali. Zato jih 18. marca ne bomo poznali tudi mi.

(Radikalni kandidat) za Prekmurje je veleposel in hotel Benko. »Jutro« piše, da v zahvalo, ker smo mu mi omogočili izvoz svinj. To je očitna »Jutrova« perfidnost. Nikdar se nismo borili za posamezne osebe, temveč vedno le za vse ljudstvo. Če pa je imel od tega dela dobiček tudi gospod Benko, pač ne moremo pomagati.

(Na Kapeli pri Radenci) se je poročila g. Relika Horvatova z g. Hraščevcem, oskrbnikom veleposestva v Negori. Cestitamo!

Gospodarstvo.

(Izdelovanje sladkorja v naši državi.) V Jugoslaviji imamo 8 tovarn za izdelovanje sladkorja, ki bi lahko proizvajale letno 8000 vagonov sladkorja. V resnici pa izdelujejo le nekaj nad 3000 vagonov. Vzrok, da izdelujejo manje, nego bi lahko izdelali, leži v tem, da nimajo dovolj sladkorne repe na razpolago. Naša država potrebuje letno približno 8000 vagonov sladkorja in ker nam nudijo domače tovarne le 3000, moramo kupovati sladkor za drag denar od Čehov in Amerikancev. Stvar je naravnost čudna! Imamo tovarne, ki bi lahko krile ves domači konsum, živimo v agrarni državi, a nimamo dovolj sladkorne repe! Naloga merodajnih krogov bi bila, da bi poiskali možnost, dvigniti gojenje sladkorne repe. Če bi se tako posrečilo polagoma zadostiti domačemu konsumu, bi odpadel uvoz 5000 vagonov sladkorja, kar bi znašalo za našo trgovsko bilanco lep napredek.

(Vrednost denarja.) Ameriški dolar od 382 do 400 kron, češka krona 12 kron, laška lira od 19.20 do 19.40, funt sterling od 1948 kron; nemška marka 2 vinarja, avstrijska krona 0.56 vinarja in madžarska krona malo manj ko 16 vinarjev.

(Številni nemških bankovcev) bo skoraj doseglo ogromno vsoto 2 milijonov mark, to je 2 milijona milijonov mark. Nobeno čudo, da je nemška marka vredna le še dve avstrijski kroni in da je verjetno, da bo padla še pod avstrijsko krono.

(Tekstilna industrija na Madžarskem.) Tekstilna industrija se je na Madžarskem po vojni silno razvila. Danes imajo Madžari 61 tekstilnih tovarn, od katerih je 18 iz predvojne dobe, 48 pa jih je nastalo po vojni. Madžarski trgovski krogi pričakujejo, da bodo tekom dveh let popolnoma neodvisni od češkega in poljskega blaga, katero zdaj uvažajo. Računajo celo, da bodo izvažali v našo državo.

(Kako skrbimo po zimi za naše puiške.) Da obvarujemo naše prašiče pred raznimi boleznimi, morajo biti vsi njeni taki postavljeni, da nudijo puiškom tudi po zimi varno zavetišče pred mrazom. Posebno važno je, da so tla dobro zadelana. Luknje in špranje je treba zamašiti. Ako tega ne storiš, pritisne skoz te špranje mrzel zrak in svinje obolijo na prehladu, ali kakor pravijo naši kmetje, noge jih bolijo. Glej tudi, da prašičem dobro nastiljaš in da ležijo na suhem. Snaga ni samo za človeka, temveč tudi za žival, prvo in glavno obrambno sredstvo proti vsaki bolezni. Hlev naj bo torej tudi snažen. Ponekod imajo navado, da puščajo puiške ob ugodnem vremenu na prosto. To svetujemo tudi onim, ki tega še ne delajo. Na prostem rajejo namreč živali po prsti in dobivajo tako va-se nekaj rudniških snovi, ki jih krepijo. Po zimi seveda ne moremo pustiti prašičev na prosto, zato je priporočljivo, da pripravimo posebno zimskim mladim v hlevu kup prsti. Tudi peska, pepela ali oglja lahko pomešamo vmes. Če je lep solnčen dan pa lahko pustiš prašiče tudi po zimi na prosto, a to le, če ni snega in če niso tla preveč zamrzla.

Za naše gospodinje.

(Belo madeže) na poliranem pohištu, ki nastanejo vsled vlage ali vroče posode, odpraviš s pepelom cigar. Pepel zmoeš in z mehko krpo namažeš z njim madeže na pohištvu in pusti, da se posuši. Posušeno z mehko volneno krpo izbriši, da se pohištvo zopet sveži, nazadnje pomoči krpico v petrolej in na-lahko svetliči.

(Vrata in pohištvo,) ki je pleskano z oljnatno barvo, osvežiš na ta način, da namočiš v ¼ l gorilnega šprita pest kolofoinija in čakaš, da se razstopi. Steklenico dobro pretreši in prepleškal s čopičem predmet, ki ga hočeš osvežiti. Pohištvo postane kakor novo.

Književnost.

(Alojz Gradnik: Srbske narodne pesmi v slovenskem prevodu.) V založbi »Jug« v Ljubljani izšla je te dni zbirka Srbskih narodnih pesmi, katere je prevedel na slovenski jezik pesnik Alojz Gradnik. Zbirka obsega 20 obširnih narodnih pesmi, katerim je pridelano zgodovinsko ozadje in pa razna pojasnila, ki so potrebna za boljše razumevanje narodnih pesmi. Zbirka, ki je na prodaj v Matični knjigarni na Kongresnem trgu in v vseh drugih slovenskih knjigarnah, se odkljuje po lepem tisku, finem papirju in sploh jako lični zunanji opremi. Cena nevezanemu izvodu 16 dinarjev, vezanemu 22 dinarjev. Zbirko toplo priporočamo.

Za kratek čas.

(Neprijetno iznenadenje.) Pred kratkim se je oženil v Rimu mlad možki z osemnajstletno igralko. Par dni po poroki pa je izvedel, da ima njegova mlada žena že 15 let starega sina.

(Največji človek.) Iz Newyorka v Ameriki poročajo, da je umrl največji človek na svetu. Bil je baže tako velik, da je moral stopiti na stol, če se je hotel popraskati po glavi.

(Srečen mož.) Nekemu Zagrebčanu je ušla žena. Par dni ga ni bila na spregled. Ko so se sestali njegovi prijatelji, se je razvil sledeči pogovor:

»Ali si že slišal, da mu je ušla žena?«

»Seveda sem slišal. Kako se pa kaj počuti?«

»No, sedaj se je nekoliko pomiril. Prvi dan sem pa mislil, da bo znorel od samega veselja.«

Turški Pavliha.

III.

Nekoga dne kupi Nasradin-hodža jetra. Spotoma ga sreča njegov prijatelj in ga vpraša:

»Kako jih boš pripravil?«

»Kakor običajno,« odvrne Nasradin-hodža.

»Nikar ne,« mu reče prijatelj, poznam drug način pripravljanja, ki je mnogo

boljši. »Povedal ti ga bom, a ti se po njem ravnaj.« In prijatelj mu pripoveduje, kako je treba pripraviti jetra.

Na to reče Nasradin-hodža:

»Kar si mi zdaj povedal, si ne morem zapomniti, napiši mi to na kosček papirja, ko bom kuhal, se bom po tem ravnal.«

On mu vse napiše in mu da listič.

Ko nosi Nasradin-hodža jetra domov in se že vnaprej veseli obeda, se nena-

doma zaleti skobec nari, mu istrga jetra in odleti.

Nasradin-hodža se niti najmanj ne razjezi, mirno se obrne za skobcem in mu reče:

»To ti je brez koristi. Itak jih ne moreš pripraviti kot je treba, pogled, listek imam jaz.«

In pokaže skobcu oni kosček papirja.

POSOJILNICA V RADOVLJICI naznanja žalostno vest, da je njen vseletni zvesti član, dolgoletni odbornik in sedanji načelnik nadzorstva, gospod

IVAN ŽARK

posestnik v Lescah

dne 13. t. m. nenadoma umrl.

Pogreb se vrši v petek, dne 16. t. m. ob 9. uri v Lescah.

Radovljica, dne 14. februarja 1923.

Načelstvo.

Potrji globoke žalosti, naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš dobri, iskrenoljubljeni oče, brat, svak in stric, gospod

IVAN ŽARK

posestnik in bivši dolgoletni župan

v torek, dne 13. t. m. nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 16. t. m. ob 9. dopoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Lesce, 14. februarja 1923.

Žalulci ostali.

EKONOM,

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo,

vabi vse svoje člane na

PRVI REDNI OBČNI ZBOR,

ki se bo vršil dne 25. februarja 1923 ob 2. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani.

DNEVNI RED:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Poročilo nadzorstva.
- 3.) Odobrenje računskega zaključka za leto 1922 in sklepanje o njem.
- 4.) Sprememba pravil.
- 5.) Predlogi članov v smislu § 26 pravil Ekonoma.
- 6.) Slučajnosti.

Opomba: Zadržniki in drugi prijatelji našega združništva se istotako vabijo na občni zbor, ter se z dovoljenjem lahko udeležijo tudi razpravljanja, toda pravo glasovanja imajo samo legitimirani pooblaščenici in člani v smislu §§ 5, 7 in 26.

Vabilo.

Letni redni občni zbor

Splošne gospodarske zadruge r. z. z o. z. v Sevnici

se vrši

v nedeljo dne 25. februarja 1923
v združni hiši na dvorišču v Sevnici

po sledečem dnevnem redu:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1922 in sklepanje o njem.
4. Sprememba pravil.
5. Volitve načelstva in nadzorstva.
6. Predlogi.
7. Slučajnosti.

Dolžnost vseh članov zadruge je, da se tega važnega občnega zbora udeležijo gotovo in se tam preprčajo o stanju in delu. Povabljeni so vsi člani in prijatelji naše zadruge.

Načelstvo.

Stanje zadruge (Bilanca 31. 12. 1922).

Imetje:

1. Blagajna	K 209.824-52
2. Blag. zaloga	893.070-13
3. Dolžniki	124.340-—
4. Posojila	1.479.545-—
5. Zaostale % posojil	5.824-—
6. Tek. račun pri Zvezl	12.540-—
7. Delež pri:	
a) Zvezl K 360-—	
b) Ekonom „ 7000-—	7.360-—
8. Nepremičnine	223.497-—
9. Premičnine	44.760-—
Sa.	K 3.000.560-65

Dolgov:

1. Delež	K 181.113-—
2. Nedvignene % deležev	13.034-56
3. Neplačane % posojil	3.025-—
4. Hranilne vloge	2.587.548-—
5. Rezervni zaklad	178.385-81
6. Čisti dobiček	37.474-28

Sa. K 3.000.560-65

Najboljši dalmatinski
portland cement

iz splitske tovarne oddaja

EKONOM
osrednja gospodarska zadruga

v Ljubljani,
Kolodvorska ulica št. 7.

Kupuj domače milo, ne tuje, importirano!
Kupuj dobro milo, ker je isto najcenejše!
Kupuj „GAZELA-milo“.

TRGOVINA

sena, elame, drv.
krompirja, sadja
in vseh drugih deželnih pridelkov
Andrej Oset, Maribor,
Aleksandrova c. št. 57; telefon št. 68.

Prodaj malo hišo

z vrtom v vredini nove velike rudniške naselbine. Cena 35.000 D.
— Dobra pozicija za obrtnika.
Franc Tomazli, Senovo št. 54,
pošta Rajhenburg ob Savi.

Jamski les smrekov ali jelkov
od 10 cm debeline
na tankem koncu in od 3 m dolžine
naprej kupi vsako množino franko
vagon kranjskih postaj: Šentjanški
premogovnik, Krmelj-Dolenjsko.

Sprejem
pošteno družino
s več delovnimi močmi za obdelavo njiv
in travnikov na večje posestvo v Don-
novi pri Ptuj. Pogoj po dogovoru.
Prodaj dobro ohranjen
voz s konjsko opremo
s niklastim okovjem.
Sprejem gospodično srednje star-
rosti, ki ima še nekaj prakse
v gostilniški obrti,
ki bi prevzela trafiko in pijačo na račun.
Posudbe do konca tega meseca na
RUDOLF in IVANKA ROLA
posestnika in gostinčarja
pošta Sv. Andraž v Slov. goricah.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica šte. 1

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

KAPITAL in REZERVE Din 17.500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtoč-

neje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPozITURE:

Konjica
Meža-Dravograd
Ljubljana (me-
njalnica v Kolo-
dvorski ulici)